YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

21 päivänä kesäkuuta 2006 *

Asiassa T-47/02,

Manfred Danzer, kotipaikka Linz (Itävalta), ja

Hannelore Danzer, kotipaikka Linz,

edustajinaan aluksi asianajajat J. Hintermayr, M. Krüger, F. Haunschmidt, G. Minichmayr ja P. Burgstaller, sittemmin Hintermayr, Haunschmidt, Minichmayr, Burgstaller, G. Tusek, T. Riedler ja C. Hadeyer,

kantajina,

vastaan

Euroopan unionin neuvosto, asiamiehinään M. Giorgi Fort ja M. Bauer,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

jossa on kyse yhtäältä EY 288 artiklaan perustuvasta vahingonkorvausvaatimuksesta, joka koskee sen vahingon korvaamista, jota kantajat väittävät kärsineensä niiden takeiden yhteensovittamisesta samanveroisiksi, joita jäsenvaltioissa vaaditaan perustamissopimuksen 58 artiklan 2 kohdassa (josta on tullut EY:n perustamissopimuksen 58 artiklan toinen kohta, josta on puolestaan tullut EY 48 artiklan toinen kohta) tarkoitetuilta yhtiöiltä niiden jäsenten sekä ulkopuolisten etujen suojaamiseksi, 9 päivänä maaliskuuta 1968 annetun ensimmäisen neuvoston direktiivin 68/151/ETY (EYVL L 65, s. 8) 2 artiklan 1 kohdan f alakohtaan ja yhtiömuodoltaan tietynlaisten yhtiöiden tilinpäätöksistä perustamissopimuksen 54 artiklan 3 kohdan g alakohdan (josta on tullut EY:n perustamissopimuksen 54 artiklan 3 kohdan g alakohta, josta on puolestaan muutettuna tullut EY 44 artiklan 2 kohdan g alakohta) nojalla 25 päivänä kesäkuuta 1978 annetun neljännen neuvoston direktiivin 78/660/ETY (EYVL L 222, s. 11) 47 artiklaan perustuvasta velvollisuudesta julkistaa tiettyjä tietoja johtamiensa yhtiöiden tilinpäätöksistä, sekä toisaalta edellä mainittujen säännösten pätemättömyyden toteamista koskevasta vaatimuksesta,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN
OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Jaeger sekä tuomarit V. Tiili ja O. Czúcz,

kirjaaja: hallintovirkamies I. Natsinas,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 16.11.2005 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asiaa koskevat oikeussäännöt ja tosiseikat

1 Niiden takeiden yhteensovittamisesta samanveroisiksi, joita jäsenvaltioissa vaaditaan perustamissopimuksen 58 artiklan 2 kohdassa (josta on tullut EY:n perustamissopimuksen 58 artiklan toinen kohta, josta on puolestaan tullut EY 48 artiklan toinen kohta) tarkoitetuilta yhtiöiltä niiden jäsenten sekä ulkopuolisten etujen suojaamiseksi, 9 päivänä maaliskuuta 1968 annetun ensimmäisen neuvoston direktiivin 68/151/ETY (EYVL L 65, s. 8; jäljempänä ensimmäinen yhtiöoikeusdirektiivi), sellaisena kuin se oli voimassa tosiseikkojen tapahtumahetkellä, 2 artiklan 1 kohdan f alakohdassa säädetään seuraavaa:

"1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että yhtiöt julkistavat ainakin seuraavat asiakirjat ja tiedot:

– –

f) tase ja tuloslaskelma jokaiselta tilikaudelta."

2 Kyseisen direktiivin 6 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Jäsenvaltioiden on säädettävä asianmukaiset seuraamukset sen varalta:

– ettei tasetta ja tuloslaskelmaa julkisteta 2 artiklan 1 kohdan f alakohdassa säädetyllä tavalla."

3 Yhtiömuodoltaan tietynlaisten yhtiöiden tilinpäätöksistä perustamissopimuksen 54 artiklan 3 kohdan g alakohdan (josta on tullut EY:n perustamissopimuksen 54 artiklan 3 kohdan g alakohta, josta on puolestaan muutettuna tullut EY 44 artiklan 2 kohdan g alakohta) nojalla 25 päivänä kesäkuuta 1978 annetun neljännen neuvoston direktiivin 78/660/ETY (EYVL L 222, s. 11; jäljempänä neljäs yhtiöoikeusdirektiivi), sellaisena kuin se on muutettuna 13.6.1983 annetulla seitsemännellä neuvoston direktiivillä 83/349/ETY (EYVL L 193, s. 1), 47 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"1. Asianmukaisesti vahvistettu tilinpäätös sekä toimintakertomus ja tilintarkastuksen suorittamisesta vastuussa olevien henkilöiden kertomus julkistetaan noudattaen kunkin jäsenvaltion lainsäädännössä säädettyä, [ensimmäisen yhtiöoikeusdirektiivin] 3 artiklan mukaista menettelyä.

Jäsenvaltion lainsäädännössä voidaan kuitenkin säätää, että toimintakertomusta ei tarvitse julkistaa edellä tarkoitetulla tavalla. Tällöin se on pidettävä yleisön saatavilla kyseisessä jäsenvaltiossa olevassa yhtiön kotipaikassa. Tällaisesta kertomuksesta tai sen osasta on voitava pyynnöstä saada jäljennös. Jäljennöksestä perittävä korvaus ei saa olla siitä aiheutuvia hallintokustannuksia suurempi."

4 Direktiivin 9, 10 ja 22–27 artiklassa selostetaan taseen ja tuloslaskelman kaavat, joista jäsenvaltioiden on säädettävä. Direktiivin 43–45 ja 46 artiklassa selostetaan liitetietojen ja toimintakertomuksen sisältö.

5 Nämä säännökset saatettiin osaksi Itävallan oikeutta Rechnungslegungsgesetz-nimisellä lailla (tilinpäätösten laatimisesta annettu laki) (BGBl. 475/1990) ja EU-GesRÄG-nimisellä lailla (yhtiöoikeuden muuttamisesta annettu laki) (BGBl. 304/1996), joilla muutettiin Handelsgesetzbuchin (kauppalaki, jäljempänä HGB) tiettyjä pykäliä. Neljännen yhtiöoikeusdirektiivin mukaisesti HGB:ssä säädetään yhtiöiden koon mukaan eriytetystä julkistamisjärjestelmästä.

6 M. Danzer on Dan-Küchen Möbelfabrik M. Danzer Gesellschaft mbH -nimisen yhtiön (jäljempänä Dan-Küchen Möbelfabrik) yhtiömies ja toimitusjohtaja, ja Danzer Holding Gesellschaft mbH -nimisen yhtiön (jäljempänä Danzer Holding) toimitusjohtaja, ja H. Danzer on näiden kahden yhtiön (jäljempänä kyseiset yhtiöt) toimitusjohtaja.

7 Koska kantajat kieltäytyivät alun perin noudattamasta HGB:ssä kyseisten yhtiöiden osalta säädettyä tilinpäätösten julkistamisvelvoitetta, toimivaltaiset Itävallan viranomaiset määräsivät kantajille uhkasakkoja. Tosiseikkojen tapahtumahetkellä kantajat olivat suorittaneet 334 940 Itävallan shillingin (ATS) suuruisen summan eli 24 341,04 euroa, ja odotettavissa on vielä muita uhkasakkoja, yhteensä 20 800 euroa.

8 Kantajat ovat riitauttaneet osan näistä uhkasakoista toimivaltaisissa itävaltalaisissa tuomioistuimissa. Oberlandesgericht Linz ja Oberster Gerichtshof ovat hylänneet kantajien valitukset 20.6.2002 ja 31.1.2002 antamillaan kahdella päätöksellä. Tuossa yhteydessä Oberster Gerichtshof totesi erityisesti, että kyseinen Itävallan lainsää-

däntö oli yhteensopivaa yhteisön oikeuden ja perusoikeuksien sekä objektiivisuutta koskevan periaatteen ja suhteellisuusperiaatteen kanssa. Lisäksi se katsoi, että kantajien vaatimusta ennakkoratkaisupyynnön esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle ei ollut syytä hyväksyä.

Oikeudenkäynti ja asianosaisten vaatimukset

9 Kantajat nostivat nyt käsiteltävänä olevan kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 27.2.2002 jättämällään kannekirjelmällä.

10 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen neljännen jaoston puheenjohtaja päätti 8.7.2003 antamallaan määräyksellä lykätä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 77 artiklan c alakohdan perusteella nyt käsiteltävänä olevan asian käsittelyä siihen asti, kunnes yhteisöjen tuomioistuin antaa tuomion, jolla yhdistetyt asiat C-435/02 ja C-103/03, Springer AG vastaan Zeitungsverlag Niederrhein GmbH & Co. Essen KG ja Hans-Jürgen Weske, ratkaistaan lopullisesti, näihin asioihin liittyvien kysymysten samankaltaisuuden vuoksi.

11 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen jaostojen kokoonpanosta 13.9.2004 tehdyllä päätöksellä esittelevä tuomari siirrettiin kolmanteen jaostoon, jonka käsiteltäväksi käsillä oleva asia tämän vuoksi siirrettiin.

12 Yhteisöjen tuomioistuin ratkaisi edellä mainitut asiat 23.9.2004 antamallaan määräyksellä (yhdistetyt asiat C-435/02 ja C-103/03, Springer, Kok. 2004, s. I-8663; jäljempänä asiassa Springer annettu määräys).

13 Esillä olevan asian käsittelyä jatkettiin asiassa Springer annetun määräyksen jälkeen. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (kolmas jaosto) kehotti asianosaisia esittämään huomautuksensa siitä, miten esillä olevan kanteen käsittelyä olisi jatkettava. Ne toimittivat huomautuksensa 22.11. ja 26.11.2004.

14 Esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätti aloittaa suullisen käsittelyn sekä pyysi työjärjestyksen 64 artiklassa tarkoitettuna prosessinjohtotoimena kantajia vastaamaan tiettyihin kirjallisiin kysymyksiin. Sen pyyntöä noudatettiin asetetussa määräajassa.

15 Asianosaiset esittivät suulliset lausumansa ja vastauksensa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin 16.11.2005 pidetyssä istunnossa.

16 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle ilmoitettiin tuolloin, että kantajat olivat peruuttaneet alkuperäisen vaatimuksensa, joka koski riidanalaisten säännösten pätemättömyyden toteamista.

17 Kantajat vaativat, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

– velvoittaa neuvoston suorittamaan 14 päivän määräajassa 24 341,04 euron suuruisen summan, sillä varauksella, että määrää voidaan korottaa

– velvoittaa neuvoston korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

18 Neuvosto vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

– jättää kanteen tutkimatta

– toissijaisesti hylkää kanteen perusteettomana

– velvoittaa kantajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

Asianosaisten lausumat

19 Neuvosto toteaa muodollista oikeudenkäyntiväitettä esittämättä, että kanne on jätettävä tutkimatta sillä perusteella, että se koskee tosiasiassa ensimmäisen yhtiöoikeusdirektiivin 2 artiklan 1 kohdan f alakohdan ja neljännen yhtiöoikeusdirektiivin 47 artiklan (jäljempänä riidanalaiset säännökset) kumoamista, ja toisaalta, että kantajien olisi pitänyt odottaa Oberster Gerichtshofissa nostamaansa kanteeseen, jossa on kyse Landesgericht Linzin määräämistä uhkasakoista, annettavaa ratkaisua ennen asian saattamista ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi. Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan silloin, kun yksityinen oikeussubjekti katsoo, että sille aiheutuu vahinkoa lainvastaisena pitämänsä yhteisön säädöksen vuoksi, sillä on, jos säädöksen täytäntöönpano on uskottu kansallisille viranomaisille, tämän täytäntöönpanon yhteydessä mahdollisuus riitauttaa säädöksen pätevyys kansallisessa tuomioistuimessa oikeudenkäynnissä kansallista viranomaista vastaan. Kyseinen tuomioistuin voi – tai sillä voi olla

jopa velvollisuus siihen – saattaa kysymyksen kyseisen yhteisön säädöksen pätevyydestä yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi EY:n perustamissopimuksen 177 artiklassa (josta on tullut EY 234 artikla) määriteltyjen edellytysten mukaisesti. Tällaisella kanteella voidaan kuitenkin tehokkaasti turvata asianomaisten yksityisten oikeussubjektien oikeussuoja ainoastaan silloin, kun se voi johtaa väitetyn vahingon korvaamiseen (asia 281/82, Unifrex v. komissio ja neuvosto, tuomio 12.4.1984, Kok. 1984, s. 1969).

20 Mikäli Oberster Gerichtshof esittäisi yhteisöjen tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön ja tämä toteaisi esillä olevassa asiassa, että riidanalaiset säännökset ovat pätemättömiä, kansallisen tuomioistuimen olisi peruutettava kyseiset uhkasakot, jolloin esillä oleva kanne jäisi vaille merkitystä.

21 Neuvosto on kuitenkin myöntänyt istunnossa, että kantajat ovat käyttäneet kaikki Itävallassa käytettävissään olleet oikeussuojakeinot, koska Oberster Gerichtshof on hylännyt 31.1.2002 antamallaan päätöksellä heidän esittämänsä, tiettyjen uhkasakkojen kumoamista koskevan vaatimuksen ja on täsmentänyt tuossa yhteydessä, ettei se hyväksynyt kantajien vaatimusta ennakkoratkaisupyynnön esittämisestä riidanalaisten säännösten pätevyyden arvioimiseksi.

22 Neuvosto toisti kuitenkin, että sen mukaan kannetta ei voida ottaa tutkittavaksi, koska sillä pyritään tosiasiassa saamaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteamaan yleisesti, että riidanalaiset säännökset ovat lainvastaisia, mikä Itävallan viranomaisten ja yhteisön lainsäätäjän olisi otettava huomioon. Neuvoston mukaan vahingonkorvauskanteella ei kuitenkaan voi olla tällaista kohdetta.

23 Kantajat väittävät, että Oberster Gerichtshof on vahvistanut Landesgericht Linzin määräämät uhkasakot, joista on kyse esillä olevassa kanteessa, ja että ne on jo peritty. Niiden mukaan jäsenvaltioilla ei myöskään ollut mitään harkintavaltaa ensimmäisen ja neljännen yhtiöoikeusdirektiivin ehdottomien säännösten täytäntöönpanon osalta,

joten yhteisö on vastuussa kantajille vastaisesta tietojenjulkistamisvelvollisuudesta, vaikka uhkasakot onkin määrätty asian kannalta merkityksellisten Itävallan säännösten nojalla.

24 Lopuksi kantajat toteavat, että koska toimivaltaiset Itävallan tuomioistuimet ovat kieltäytyneet esittämästä ennakkoratkaisupyyntöä yhteisöjen tuomioistuimelle riidanalaisten säännösten pätevyyden arvioimiseksi, vaikka niillä oli tätä koskeva velvollisuus ja vaikka riidanalaisten säännösten pätevyys voitiin perustellusti riitauttaa, heidän oikeuksiaan voidaan tehokkaasti suojata vain nostamalla esillä oleva kanne. Ne toteavat tämän osalta, että sillä, että Oberlandesgericht Linz ja Oberster Gerichtshof ovat kanteet hylkäävissä päätöksissään viitanneet yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-97/96, Daihatsu Deutschland, 4.12.1997 antamaan tuomioon (Kok. 1997, s. I-6843), ei ole merkitystä esillä olevassa asiassa. Ne päättelevät kaiken edellä esitetyn perusteella, että vaikka yhteisöjen tuomioistuimissa nostettu vahingonkorvauskanne onkin luonteeltaan toissijainen kansallisiin oikeussuojakeinoihin verrattuna, esillä oleva kanne on otettava tutkittavaksi, koska kyseisten oikeussuojakeinojen avulla ei voida tehokkaasti suojata heidän oikeuksiaan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti (asia 175/84, Krohn v. komissio, tuomio 26.2.1986, Kok. 1986, s. 753, Kok. Ep. VIII, s. 495 ja asia 20/88, Roquette frères v. komissio, tuomio 30.5.1989, Kok. 1989, s. 1553).

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

25 Neuvosto on esittänyt alun perin kaksi tutkimatta jättämistä koskevaa väitettä, jotka koskevat sitä, että kantajien käytettävissä olevia kansallisia oikeussuojakeinoja ei ole käytetty loppuun asti, ja sitä, että esillä olevassa vahingonkorvauskanteessa vaaditaan tosiasiassa riidanalaisten säännösten kumoamista.

26 Neuvosto on myöntänyt ensimmäisen väitteensä osalta istunnossa, ettei se ollut enää perusteltu, koska Oberster Gerichtshof on hylännyt kantajien riidanalaisista uhkasakoista nostaman kanteen, kuten käy ilmi vastauskirjelmän liitteistä. Neuvoston vastineessaan esittämät väitteet, joissa vaaditaan kanteen hylkäämistä sillä perusteella, että kansallisia oikeussuojakeinoja ei ole käytetty loppuun, on näin ollen hylättävä.

27 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistuttaa neuvoston esittämän toisen väitteen osalta, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan EY 288 artiklan toisen kohdan mukainen vahingonkorvauskanne on itsenäinen kannetyyppi, jolla on oma tehtävänsä kannetyyppien joukossa ja jonka nostamisen edellytykset määräytyvät sen erityisen tarkoituksen perusteella. Vahingonkorvauskanne eroaa kumoamiskanteesta siinä, että sillä ei pyritä tietyn toimenpiteen poistamiseen vaan korvauksen saamiseen toimielimen aiheuttamasta vahingosta (asia 5/71, Zuckerfabrik Schöppenstedt v. neuvosto, tuomio 2.12.1971, Kok. 1971, s. 975, Kok. Ep. I, s. 609, 3 kohta; edellä 24 kohdassa mainittu asia Krohn v. komissio, tuomion 26 ja 32 kohta ja asia C-87/89, Sonito ym. v. komissio, tuomio 17.5.1990, Kok. 1990, s. I-1981, 14 kohta). Vahingonkorvauskanteen itsenäistä asemaa oikeussuojakeinona koskeva periaate on siis perusteltu siitä syystä, että tällainen kanne eroaa kumoamiskanteesta kohteensa vuoksi (asia T-178/98, Fresh Marine v. komissio, tuomio 24.10.2000, Kok. 2000, s. II-3331, 45 kohta).

28 Tällä perusteella on katsottu, että vahingonkorvauskanne on poikkeuksellisesti jätettävä tutkimatta, jos sillä tosiasiallisesti pyritään lopulliseksi tulleen säädöksen peruuttamiseen ja jos tämän kanteen hyväksyminen johtaisi kyseisen säädöksen oikeudellisten vaikutusten mitätöitymiseen (edellä 24 kohdassa mainittu asia Krohn v. komissio, tuomion 30 kohta; asia T-514/93, Cobrecaf ym. v. komissio, tuomio 15.3.1995, Kok. 1995, s. II-621, 59 kohta ja edellä 27 kohdassa mainittu asia Fresh Marine v. komissio, tuomion 50 kohta). Tästä on kyse erityisesti silloin, kun vahingonkorvauskanteella vaaditaan sellaisen rahasumman maksamista, joka on täsmälleen samansuuruinen niiden lopullisiksi vahvistettujen maksujen kanssa, joita kantaja on joutunut maksamaan lopulliseksi tulleen säädöksen nojalla (ks. edellä 24 kohdassa mainittu asia Krohn v. komissio, tuomion 33 kohta).

29 Kantajien esillä olevassa asiassa nostamassa kanteessa vaaditaan korvaamaan se vahinko, jota he väittävät aiheutuneen toimivaltaisten Itävallan viranomaisten ensimmäisen ja neljännen yhtiöoikeusdirektiivin riidanalaisten säännösten täytäntöönpanemiseksi annetun kansallisen oikeuden nojalla heille määräämistä uhkasakoista. Kantajat arvioivat vahinkonsa määräksi täsmälleen heiltä perittyjen uhkasakkojen määrän eli 24 341,04 euroa, minkä he ovat vahvistaneet istunnossa, ja tämän lisäksi he ovat todenneet, että kanteessa vaaditaan tätä summaa vastaavaa korvausta. On todettava, että kantajat eivät myöskään vetoa mihinkään sellaiseen vahinkoon, jonka voitaisiin katsoa poikkeavan välittömästi ja yksinomaan kyseisten päätösten täytäntöönpanosta johtuvista vaikutuksista.

30 Näistä seikoista seuraa, että kantajat vaativat esillä olevan vahingonkorvauskanteen avulla saamaan aikaiseksi ne seuraukset, joita olisi toimivaltaisten kansallisten viranomaisten tekemien, uhkasakkojen määräämistä koskevien päätösten kumoamisella, mutta tällainen kanne ei kuulu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toimivaltaan. Edellä 28 kohdassa viitatun oikeuskäytännön mukaisesti on näin ollen todettava, että kanne on jätettävä tutkimatta.

31 Lisäksi vaikka katsottaisiinkin, että riidanalaisten säännösten voitaisiin katsoa olevan välittömästi uhkasakkojen määräämistä koskevien kansallisten päätösten taustalla – siitä huolimatta, että ensimmäisen yhtiöoikeusdirektiivin 6 artiklassa säädetään ainoastaan, että jäsenvaltioiden on säädettävä "asianmukaiset seuraamukset" sen varalta, että kyseiset yhtiöt eivät noudata ensimmäisessä ja neljännessä yhtiöoikeusdirektiivissä niille asetettua velvollisuutta julkistaa taseensa ja tuloslaskelmansa – ja että näin ollen on kantajien oikeussuojaintressin mukaista, että kyseisten riidanalaisten säännösten todetaan olevan lainvastaisia, on korostettava, että esillä oleva vahingonkorvauskanne ei ole asianmukainen keino tätä tarkoitusta varten.

32 On muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan silloin, kun yksityinen oikeussubjekti katsoo, että sille aiheutuu vahinkoa lainvastaisena

pitämänsä yhteisön säädöksen vuoksi, sillä on kyseisen säädöksen täytäntöönpanon yhteydessä – jos säädöksen täytäntöönpano on uskottu kansallisille viranomaisille – mahdollisuus kiistää säädöksen pätevyys kansallisessa tuomioistuimessa oikeudenkäynnissä kansallista viranomaista vastaan. Kyseinen tuomioistuin voi – tai sillä voi olla jopa velvollisuus siihen – saattaa kysymyksen kyseisen yhteisön säädöksen pätevyydestä yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi EY 234 artiklassa määriteltyjen edellytysten mukaisesti (ks. edellä 19 kohdassa mainittu asia Unifrex v. komissio ja neuvosto, tuomion 11 kohta; asia 81/86, De Boer Buizen v. neuvosto ja komissio, tuomio 29.9.1987, Kok. 1987, s. 3677, Kok. Ep. IX, s. 167 ja asia T-167/94, Nölle v. neuvosto ja komissio, tuomio 18.9.1995, Kok. 1995, s. II-2589, 35 kohta).

33 Kun otetaan huomioon, että esillä olevassa asiassa kantajat vaativat itse asiassa kansallisten päätösten kumoamista sillä perusteella, että ne perustuvat ensimmäisen ja neljännen yhtiöoikeusdirektiivin, jotka ovat yleisesti sovellettavia yhteisön lainsäädäntötoimia, lainvastaisiksi väitettyjen säännösten täytäntöönpanemiseksi annettuun Itävallan lainsäädäntöön, on katsottava, että perustamissopimukseen sisältyvässä oikeussuojakeinojärjestelmässä asianmukainen oikeussuojakeino oli pyytää kansallista tuomioistuinta, jonka käsiteltävänä näitä päätöksiä koskeva kanne on, esittämään riidanalaisten säännösten pätevyyden arvioimiseksi ennakkoratkaisupyyntö yhteisöjen tuomioistuimelle, joka on yksin toimivaltainen toteamaan tarvittaessa niiden pätemättömyyden (ks. vastaavasti asia C-6/99, Greenpeace France ym., tuomio 21.3.2000, Kok. 2000, s. I-1651, 54 kohta).

34 Pelkästään se kantajien esittämä seikka, että sekä Oberlandesgericht Linz että Oberster Gerichtshof ovat hylänneet niiden tätä koskevat vaatimukset, ei ole omiaan muuttamaan tätä päätelmää.

35 Päinvastoin, vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan EY 234 artiklan mukaisessa yhteisöjen tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten yhteistyössä on yksinomaan kansallisen tuomioistuimen, jossa asia on vireillä ja joka vastaa annettavasta ratkaisusta, tehtävänä kunkin asian erityspiirteiden perusteella harkita, onko

ennakkoratkaisu tarpeen asian ratkaisemiseksi ja onko sen yhteisöjen tuomioistuimelle esittämillä kysymyksillä merkitystä asian kannalta (asia C-379/98, Preussen-Elektra, tuomio 13.3.2001, Kok. 2001, s. I-2099, 38 kohta; asia C-373/00, Adolf Truley, tuomio 27.2.2003, Kok. 2003, s. I-1931, 21 kohta ja asia C-145/03, Keller, tuomio 12.4.2005, Kok. 2005, s. I-2529, 33 kohta).

36 On totta, että jos yhteisön oikeuden tulkintaa koskeva kysymys tulee esille sellaisessa kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävänä olevassa asiassa, jonka päätöksiin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta, tämän tuomioistuimen on pääsääntöisesti EY 234 artiklan kolmannen alakohdan mukaisesti saatettava kysymys yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi. On kuitenkin todettava, tämän kuitenkaan rajoittamatta asiassa C-224/01, Köbler, 30.9.2003 annetusta tuomiosta (Kok. 2003, s. I-10239) tehtävien päätelmien soveltamista, että mikäli se, miten yhteisön oikeutta on sovellettava, on niin ilmeistä, ettei se jätä tilaa vähäisellekään perustellulle epäilylle (asia 283/81, CILFIT, tuomio 6.10.1982, Kok. 1982, s. 3415, Kok. Ep. VI, s. 537, 21 kohta), kansallinen tuomioistuin voi päättää yksinomaan sille kuuluvaa harkintavaltaa käyttäen, ettei se esitä yhteisöjen tuomioistuimelle kansallisessa tuomioistuimessa esille tullutta kysymystä yhteisön oikeuden tulkinnasta (asia C-495/03, Intermodal Transports, tuomio 15.9.2005, Kok. 2005, s. I-8151, 37 kohta).

37 Sitä suuremmalla syyllä kansallisella tuomioistuimella ei ole velvollisuutta hyväksyä kaikkia sille tehtyjä ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevia vaatimuksia yhteisön toimen pätevyyden arvioimiseksi. Se, että joku asianosaisista väittää, että asiaan liittyy yhteisön oikeuden pätevyyttä koskeva kysymys, ei riitä siihen, että kyseisen tuomioistuimen olisi katsottava kysymyksen tulleen esille EY 234 artiklan tarkoituksessa (asia C-344/04, International Air Transport Association ym., tuomio 10.1.2006, Kok. 2006, s. I-403, 28 kohta). Kansallisella tuomioistuimella on erityisesti oikeus katsoa, että riitautetun yhteisön toimen pätevyydestä ei ole mitään epäilystä ja ettei yhteisöjen tuomioistuimelle näin ollen ole tarpeen esittää tätä koskevaa pyyntöä. Yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että kyseinen tuomioistuin voi tutkia yhteisön toimielimen toimen pätevyyden, ja jos se katsoo, etteivät asianosaisten sille esittämät pätemättömyyden perusteet ole riittäviä, se voi hylätä kyseiset perusteet ja vahvistaa, että kyseinen toimielimen toimi on täysin pätevä. Näin toimiessaan se ei nimittäin aseta kyseenalaiseksi yhteisön toimien pätevyyttä (asia 314/85, Foto-Frost, tuomio 22.10.1987, Kok. 1987, s. 4199, Kok. Ep. IX, s. 235, 14 kohta).

38 Esillä olevassa asiassa Itävallan tuomioistuimet ovat niille tällä alalla kuuluvaa yksinomaista toimivaltaa käyttäessään katsoneet, että kantajien esittämät perusteet, joilla pyritään riitauttamaan ensimmäisen ja neljännen yhtiöoikeusdirektiivin pätevyys, eivät riittäneet perusteeksi ennakkoratkaisupyynnön esittämiseksi yhteisöjen tuomioistuimelle kyseisten riidanalaisten säännösten pätevyyden arvioimiseksi.

39 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiana ei ole arvioida vahingonkorvauskannetta koskevan asian yhteydessä tällaisen päätöksen tarkoituksenmukaisuutta. Esillä olevan kanteen tutkittavaksi ottamisesta seuraisi, että kantajat voisivat kiertää sekä kansallisten tuomioistuinten, joilla on yksin asiassa toimivalta, päätökset hylätä kantajien esittämät, uhkasakkojen määräämistä koskevien kansallisten päätösten kumoamista koskevat vaatimukset, että näiden samojen tuomioistuinten päätökset olla saattamasta asiaa yhteisöjen tuomioistuimen arvioitavaksi, mistä aiheutuisi haittaa ennakkoratkaisupyyntömenettelyn taustalla olevalle tuomioistuinten yhteistyötä koskevalle periaatteelle. Tämän osalta on todettava, että kantajat ovat itse todenneet kirjelmissään ja istunnossa, että esillä oleva kanne oli ainoa vielä niiden käytettävissä oleva keino saattaa asia suoraan yhteisöjen tuomioistuimille voidakseen saada niiden arvioinnin riidanalaisten säännösten pätevyydestä, mikä on vahingonkorvauskanteen tarkoituksen väärinkäyttöä.

40 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa ylimääräisenä huomautuksena, että Itävallan tuomioistuimet ovat perustellusti katsoneet, että ensimmäisen ja neljännen yhtiöoikeusdirektiivin pätevyydestä ei ollut epäilystä.

41 On muistutettava, että kantajien argumentointi perustuu ensinnäkin liikesalaisuuksien suojan, vapaan kilpailun periaatteen, suhteellisuusperiaatteen, omaisuudensuojan ja niistä välittömästi seuraavan "yksityisautonomian periaatteen" väitettyyn loukkaamiseen, koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle on ilmoitettu istunnossa, että yhdenvertaisen kohtelun, sijoittautumisvapauden ja elinkeinovapauden periaatteiden loukkaamista koskevista väitteistä on luovuttu. Toiseksi

kantajat väittävät, että oikeutta henkilötietojen suojaan ja verotietojen luottamuksellisuutta on loukattu. Kolmanneksi ne väittävät, että riidanalaisilla säännöksillä loukataan oikeutta olla todistamatta itseään vastaan. Neljänneksi ne väittävät, että riidanalaisilla säännöksillä on virheellinen oikeusperusta ja että EY 44 artiklan 1 kohdan g alakohtaa on rikottu.

42 Liikesalaisuuksien suojan, vapaan kilpailun periaatteen, suhteellisuusperiaatteen ja omaisuudensuojan loukkaamista koskevien väitteiden osalta riittää, kun todetaan, että yhteisöjen tuomioistuimella on jo ollut asiassa Springer antamassaan määräyksessä tilaisuus lausua tilinpäätöksistä annetun direktiivin 78/660/ETY ja konsolidoiduista tilinpäätöksistä annetun direktiivin 83/349/ETY muuttamisesta niiden soveltamisalan osalta 8 päivänä marraskuuta 1990 annetun neuvoston direktiivin 90/605/ETY (EYVL L 317, s. 60) pätevyydestä, luettuna yhdessä neljännen yhtiöoikeusdirektiivin 47 artiklan kanssa; direktiivillä 90/605 laajennetaan neljänteen yhtiöoikeusdirektiiviin perustuva julkistamisvelvollisuus koskemaan myös avoimia yhtiöitä ja kommandiittiyhtiöitä. Yhteisöjen tuomioistuimen tuossa yhteydessä kehittämiä päättelyjä voidaan soveltaa myös osakeyhtiöiden tilanteeseen ja kantajien esillä oleviin väitteisiin, kuten neuvosto on todennut.

43 Näin ollen, vaikka oletettaisiin, että pääasioissa tarkoitetuilla julkistamista koskevilla velvollisuuksilla on riittävän suora ja merkittävä vaikutus kantajien vetoamiin oikeuksiin, niiden sisältämä rajoitus erityisesti suhteessa yrityksen oikeuteen pitää salassa tietyt mahdollisesti arkaluonteiset tiedot näyttää joka tapauksessa selvästi perustellulta. Ensimmäisessä ja neljännessä yhtiöoikeusdirektiivissä edellytetyillä toimenpiteillä pyritään kahteen EY 44 artiklan 2 kohdan g alakohdassa määrättyyn yleiseen taloudelliseen etuun liittyvään tavoitteeseen eli yhtäältä ulkopuolisten suojaamiseen sellaisia taloudellisia riskejä vastaan, jotka sisältyvät yhtiömuotoihin, joissa ulkopuolisten suojana on ainoastaan yhtiövarallisuus, ja toisaalta yhtäläisten oikeudellisten vähimmäisvaatimusten vahvistamiseen yhteisössä siltä osin kuin nämä vaatimukset koskevat toistensa kanssa kilpailevien yhtiöiden julkistamien taloudellisten tietojen laajuutta. Toisaalta mahdollinen vahinko, joka aiheutui

kyseisissä julkistamista koskevissa säännöissä asetetuista velvollisuuksista, vaikuttaa rajalliselta, koska on epävarmaa, että kyseiset säännöt olisivat omiaan muuttamaan kysymyksessä olevien yhtiöiden kilpailuasemaa. Lisäksi juuri neljännen yhtiöoikeusdirektiivin säännöksissä, erityisesti sen 11, 27 ja 44–47 artiklassa, säädetään mahdollisuudesta keventää tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa ilmoitettavia tietoja yhtiöissä, joissa tiettyjä kriteerejä koskevat raja-arvot eivät ylity, samoin kuin keventää tällaisten yhtiöiden tilinpäätösten julkistamista, ja kyseisen direktiivin 45 artiklassa pyritään välttämään, että tiettyjen tietojen julkistamisesta aiheutuisi vakavaa haittaa kyseisille yrityksille. Lisäksi direktiivin 46 artiklan mukaan toimintakertomukseen sisällytettävät pakolliset tiedot voidaan ilmaista myös yleisin termein (ks. vastaavasti em. asia Springer, määräyksen 49–55 kohta).

44 Tästä seuraa, että vaikka voitaisiinkin katsoa, että riidanalaisista säännöksistä saattaa aiheutua tietyssä määrin haittaa liikesalaisuuksien suojalle, vapaan kilpailun periaatteelle ja omaisuudensuojalle, niissä yhtiöille säädetyt velvoitteet eivät ole suhteettomia ja sietämättömiä toimia, joista aiheutuisi haittaa näiden oikeuksien pääsisällölle, eikä niiden voida näin ollen katsoa olevan suhteettomia EY 44 artiklan 2 kohdan g alakohdassa mainitun yleisen edun mukaisen tavoitteen kannalta. Sama pätee henkilötietojen suojaa koskevan oikeuden, mihin myös verotietojen luottamuksellisuus sisältyy, väitetyn loukkaamisen osalta, ilman että on tarpeen pohtia, onko oikeushenkilöiden osalta olemassa henkilötietojen suojaa koskevaa perusoikeutta.

45 Siltä osin kuin kantajat vetoavat toiseksi henkilötietojen suojan loukkaamiseen henkilökohtaisten tulojensa osalta, on todettava, että vaikka niissä tuloslaskelman tiedoissa, joiden ilmoittaminen on ensimmäisen ja neljännen yhtiöoikeusdirektiivin nojalla pakollista, on mainittava henkilöstökulut (neljännen yhtiöoikeusdirektiivin 23 artiklan 6 kohdan a ja b alakohdan ja 24 artiklan 3 kohdan a ja b alakohdan nojalla muun muassa palkat ja sosiaaliturvamaksut) sekä hallinto-, johto- ja

valvontaelinten jäsenille näiden tehtävistä maksetut korvaukset (neljännen yhtiöoikeusdirektiivin 43 artiklan 1 kohdan 12 alakohta), kyseisissä direktiiveissä ei edellytetä näiden tulojen saajien yksilöimistä, eikä niissä periaatteessa myöskään mahdollisteta näiden henkilöiden yksilöimistä. Erityisesti on korostettava, että kyseisessä 43 artiklan 1 kohdan 12 alakohdassa säädetään nimenomaisesti, että kyseiset korvaukset on ilmoitettava yhteismääränä kultakin henkilöryhmältä. Kantajat ovat myöntäneet nämä seikat istunnossa, mutta ne ovat väittäneet, että ensinnäkin niiden tapauksessa kyseisten yhtiöiden hallintoneuvostossa on vain yksi jäsen eli M. Danzer, ja että toisaalta näillä yhtiöillä on vain kaksi toimitusjohtajaa eli M. ja H. Danzer. Koska Firmenbuchissa (Itävallan toimivaltaisten tuomioistuinten pitämä yhtiörekisteri) mainitaan yhtiöiden yhtiömiehet ja toimitusjohtajat, kantajien tulot pystytään yksilöimään välillisesti.

46 Vaikka nämä seikat pitäisivätkin paikkansa, riittää, kun todetaan, että neljännen yhtiöoikeusdirektiivin 43 artiklan 1 kohdan 12 alakohta ei sellaisenaan johda kantajien palkkojen julkistamiseen, eikä sillä näin ollen rikota kantajien vetoamia perusoikeuksia, vaan yhtiömiesten ja toimitusjohtajien henkilöllisyys julkaistaan Firmenbuchissa, ja M. Danzer on kyseisten yhtiöiden hallintoneuvoston ainoa jäsen ja M. ja H. Danzer ovat kyseisten yhtiöiden ainoat toimitusjohtajat. Kantajien palkat voidaan näin ollen saada selville näistä eri seikoista yhdessä, mutta tämä ei johdu riidanalaisissa säännöksissä asetetuista vaatimuksista. Tästä seuraa, että mahdollinen vahinko, jota kantajille saattaa aiheutua riidanalaisissa säännöksissä edellytetystä julkistamisesta, ei ole kyseisten säännösten välitön seuraus.

47 Kolmanneksi vastauskirjelmässä esitetystä väitteestä, jonka mukaan esillä olevassa asiassa on loukattu ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun yleissopimuksen 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua oikeutta

olla todistamatta itseään vastaan, on todettava, ilman että on edes tarpeen pohtia tämän väitteen tutkittavaksi ottamista siltä osin kuin tämä väite saattaa liittyä läheisesti johonkin kanteessa esitetyistä väitteistä, että vaikka tällainen periaate olisikin olemassa oikeushenkilöiden osalta, sen soveltaminen edellyttäisi rikossyytettä käsitteen laajassa merkityksessä, millä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen mukaan tarkoitetaan toimivaltaisen viranomaisen antamaa virallista tiedoksiantoa siitä, että asianomaista syytetään rikosoikeudellisesti rangaistavasta teosta, taikka kyseisen viranomaisen tietyissä tapauksissa toteuttamia muita tällaisen syytteen sisältäviä toimia, joilla voi myös olla merkittäviä vaikutuksia epäillyn asemaan (asia Öztürk v. Saksa, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 21.2.1984, A-sarja, nro 73, 55 kohta).

48 On kuitenkin todettava, että kyseisille yhtiöille riidanalaisilla säännöksillä yleisesti asetettu velvollisuus julkistaa tilinpäätökset ei liity millään tavalla kantajia vastaan esitettyyn syytteeseen eikä siihen sisälly heihin kohdistuvia syytteitä. Näissä olosuhteissa kantajat eivät voi perustellusti väittää olevansa edellä mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitetun syytetyn tai epäillyn asemassa. Tästä seuraa, että ne eivät voi vedota oikeuteen olla todistamatta itseään vastaan.

49 Neljänneksi, vaikka oletettaisiin, että väitteet, joiden mukaan riidanalaisilla säännöksillä on virheellinen oikeusperusta ja EY 44 artiklan 2 kohdan g alakohtaa on rikottu, koskevat sellaista oikeussääntöä, jolla luodaan yksityisille oikeussubjekteille oikeuksia, on todettava, että ne perustuvat virheelliseen olettamaan, jonka mukaan yhteensovittamisdirektiivillä ei voitaisi luoda uusia säännöksiä, joita ei ole ollut aiemmin voimassa eri jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksissä. Lainsäädäntöjen yhteensovittamisen tarkoituksena on, kun kyseessä ovat EY 44 artiklaan perustuvat direktiivit, poistaa eri jäsenvaltioiden lainsäädännöissä olevista eroavuuksista johtuvat sijoittautumisvapauden rajoitukset perustamalla yhteisössä erityisesti EY

44 artiklan 2 kohdan g alakohtaan sisältyvän tavoitteen osalta toisiaan vastaavat oikeudelliset vähimmäisedellytykset niiden rahoitustietojen laajuudesta, jotka toistensa kanssa kilpailevien yhtiöiden on ilmoitettava yleisölle. Jäsenvaltiot voivat tähän tavoitteeseen pyrkiessään sekä kumota tiettyjä kansallisia säännöksiä että antaa kyseisessä direktiivissä vahvistettujen tavoitteiden mukaisia uusia säännöksiä saadakseen aikaan toisiaan vastaavat lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset yhteisön koko alueella.

50 Kantajien väitteestä, jonka mukaan yhteisö voi antaa vain asetuksella mutta ei direktiivillä sellaisia sääntöjä, joita ei ole ollut aiemmin jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksissä, on todettava, että kyseessä on väite, jolta puuttuu täysin oikeudellinen perusta. EY 249 artiklan toisen ja kolmannen alakohdan nojalla asetus ja direktiivi eroavat toisistaan siinä, että asetus on sitova kaikilta osiltaan ja välittömästi sovellettavissa kaikissa jäsenvaltioissa, kun taas direktiivi sitoo kaikilta osiltaan jokaista jäsenvaltiota, jolle se on osoitettu, saavutettavaan tulokseen nähden, mutta siinä jätetään kansallisille viranomaisille toimivalta muodon ja keinojen osalta. Kantajien tekemä erottelu sen mukaan, oliko olemassa aikaisempia kansallisia säännöksiä, on näin ollen ilmeisen merkityksetön.

51 Edellä selostetuista syistä seuraa, että kantajien väitteillä ei millään tavalla aseta kyseenalaiseksi riidanalaisten säännösten laillisuutta ja että Itävallan tuomioistuimet ovat perustellusti todenneet, että pelkkä kyseisten säännösten pätevyyden riitauttaminen niissä ei riittänyt perusteeksi ennakkoratkaisupyynnön esittämiseksi yhteisöjen tuomioistuimelle.

52 Joka tapauksessa on todettava, että edellä 41–50 kohdassa selostetuista syistä myös esillä oleva vahingonkorvauskanne on hylättävä perusteettomana. Koska kantajat eivät ole kyenneet osoittamaan riidanalaisten säännösten lainvastaisuutta, se, että neuvosto on antanut ne, ei voi sellaisenaan muodostaa virheellistä toimintaa, joka saa aikaan yhteisön vastuun. Näin on erityisesti, kuten yhteisöjen tuomioistuin ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ovat todenneet yhteisön vastuusta lainsäädäntötoimista, joihin liittyy talouspoliittisia valintoja ja joiden laadinnassa yhteisön toimielimillä on laaja harkintavalta (edellä 27 kohdassa mainittu asia Zuckerfabrik Schöppenstedt v. neuvosto, tuomion 11 kohta; yhdistetyt asiat T-481/93 ja T-484/93, Exporteurs in Levende Varkens ym. v. komissio, tuomio 13.12.1995, Kok. 1995, s. II-2941, 81 kohta; asia T-390/94, Schröder ym. v. komissio, tuomio 15.4.1997, Kok. 1997, s. II-501, 62 ja 63 kohta, ja asia T-170/00, Förde-Reederei v. neuvosto ja komissio, tuomio 20.2.2002, Kok. 2002, s. II-515, 46 kohta), yhteensovittamisdirektiivin lainvastaisuus ei sellaisenaan riitä saamaan aikaan yhteisön sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta, koska tällainen vastuu voi olla kysymyksessä vain, kun oikeusnormin, jonka tarkoituksena on antaa oikeuksia yksityisille, rikkominen on riittävän ilmeinen (ks. vastaavasti asia C-63/89, Assurances du crédit v. neuvosto ja komissio, tuomio 18.4.1991, Kok. 1991, s. I-1799, 12 kohta ja asia C-352/98 P, Bergaderm ja Goupil v. komissio, tuomio 4.7.2000, Kok. 2000, s. I-5291, 42 kohta).

53 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että kanne on jätettävä tutkimatta ja joka tapauksessa hylättävä perusteettomana, ja lisäksi kantajien esittämä vaatimus asiantuntijalausunnosta hylätään.

Oikeudenkäyntikulut

54 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos tätä on vaadittu. Koska kantajat ovat hävinneet asian, heidät on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut neuvoston vaatimusten mukaisesti.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(kolmas jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Kanne hylätään.

2) Kantajat velvoitetaan vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan sekä korvaamaan neuvostolle aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

Jaeger Tiili Czúcz

Julistettiin Luxemburgissa 21 päivänä kesäkuuta 2006.

E. Coulon M. Jaeger

kirjaaja jaoston puheenjohtaja